

До
Ректора на
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“
проф. дфн Анастас Герджиков
София

На Ваша Заповед № РД 38-668/18.10.2016

Относно: Рецензия

за научните трудове и учебно-педагогическата дейност, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по област на висшето образование „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7., „Администрация и управление /Управление. Организационни мрежи. Е-бизнес/“.

В конкурса за „доцент“, обявен в ДВ, бр. 64/16.08.2016 г. и в сайта на Софийски университет за нуждите на академичното обучение, като кандидат участва гл. ас. д-р Тодор Тодоров Ялъмов.
e-mail: yalamov@feb.uni-sofia.bg

Изготвил рецензията: проф. д-р Теодора Георгиева,

Протокол №1/27.10.2016 г., заседание на НЖ

Научна организация: Международно висше бизнес училище

Академична длъжност „професор“

Научна степен „доктор по икономика“

GSM 0886 102366

e-mail: tgeorgieva@ibsedu.bg

Рецензията е съставена в съответствие с изискванията на Глава трета, Раздел III от ЗРАСРБ – Условия и ред за заемане на академичната длъжност „доцент“, и Правилника за приложение на Закона.

I. Кратка информация за кандидата в конкурса

Тодор Тодоров Ялъмов е роден през 1972 г. Средното си образование завършва в I Английска езикова гимназия в гр. Варна. Придобива ОКС „магистър“ в СУ, Факултет по математика и информатика и СУ, Философски факултет. Дипломира се като Магистър по икономика и управление/Master's in Economics and Management след обучение в съвместна програма между СУ, Стопански факултет и Erasmus Rotterdam University, School of Economics, Netherlands.

През периода 1995-1998 г. е аспирант в СУ, Философски факултет (отчислен с право на защита), а през периода 2006-2010 г. е докторант по стопанско управление към СУ, Стопански факултет.

Научните интереси и изследователската работа на Тодор Ялъмов са в сферата на ИКТ; инструменти за форсайт; управление на проекти; иновации, технологии и предприемачество; иновативни образователни подходи за най-малките в областта на природните науки. Притежава богат професионален опит като координатор на Групата по информационни технологии към Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ и старши анализатор към Икономическа програма на Центъра за изследване на демокрацията от 1999 г., където натрупва опит в цялостния жизнен цикъл на управление на проекти, финансирани от различни донори – Европейска комисия (ФАР, 5, 6 и 7 рамкови програми), Световна Банка, Институт Отворено общество, Агенцията за международно развитие на САЩ и др. Участва като съавтор в подготовката на годишните доклади за състоянието на корупцията в България (2000 – 2009), докладите е-България (2004 – 2006) и Иновации.БГ (2004 – 2014) и различни други публикации на двете неправителствени организации. Планира и участва в изпълнението самостоятелно или в екип на разнообразни социологически проучвания.

Тодор Ялъмов започва преподавателска работа като учител по философския цикъл в 127 СОУ “Иван Николаевич Денкоглу” през 1994 г. и продължава като хоноруван и редовен асистент и главен асистент към СУ, катедра по Стопанско управление с вече 22-годишен опит.

Специализирал е Европейска икономическа интеграция в Университета в Уълвърхамптън, Великобритания (януари – април, 1996 г.), Онлайн преподаване в Университета Синсинати, САЩ (септември, 1999 г.), Междуправителствени отношения и местно финансово управление в Институт на Световната Банка в Будапеща, Унгария (юли, 2000 г.), Форсайтът като инструмент за изработване на политики в Институт за перпективни технологични изследвания - Севиля, в Блед, Словения (март, 2007 г.). Стипендиант е на Програма Фулбрайт в Центъра по международно частно предприемачество, Вашингтон, САЩ (октомври 2013 – февруари 2014 г.) и участник в Програмата за лидерство на Държавния департамент на САЩ (октомври – ноември, 2010 г.). Преминал е допълнителни квалификации в България по Икономическа педагогика, Темпус, 1996-1997 г.; Оценка на социалното въздействие (ПРООН, 1999), Ефективни презентационни умения (Британски съвет – София, 2008) и др.

Участвал е като лектор в множество академични и бизнес конференции в България и по света по теми, свързани с информационните и комуникационните технологии (Белгия, Унгария, Виетнам), иновациите (Бразилия, Великобритания, Италия, Франция), предприемачеството (Финландия), корупцията, сивата икономика и организираната престъпност (Албания, Лаос, Македония). Бил е обучител на фирмени обучения в България и на международни лагери по предприемачество и иновации (гр. Гевгелия, Македония; гр. Тамбов, Русия; гр. Баку, Азербайджан и гр. Гоце Делчев) и на обучения за оценители на проекти и програми (гр. Подгорица, Черна гора).

Освен в СУ “Св. Климент Охридски”, Тодор Ялъмов е преподавал в Югозападен университет и в Технически университет София – филиал Пловдив.

Тодор Ялъмов преподава дисциплините: Основи на управлението, Стратегическо управление, Управление на човешките ресурси, Учеща организация, Обща теория на системите, Социологически методи в управлението, Управление на проектите, Управление на знанието в проектите и логика. Водил е самостоятелни курсове по Организационни мрежи и стратегически партньорства и Управление на организации с нестопанска цел (Стопански факултет), Глобализация и интернет икономика (Философски факултет) и Въведение в стопанското управление и публичната администрация - на английски език (Факултет по класически и нови филологии).

Бил е консултант на Българската асоциация по информационни технологии (БАИТ), Българската софтуерна асоциация (БАСКОМ) и Министерство на образованието, науката и младежта (МОНМ) по въпроси, свързани с оценката на ИКТ сектора, дифузията на ИКТ в обществото и бизнеса, оценка на тенденции и сценарии за развитие, гост-лектор на годишните конференции на Асоциацията по телекомуникации по въпросите на сценарийното планиране, член на различни консултативни съвети към Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията и съавтор на различни ИКТ изследвания, поръчани от него, от Комисията за регулиране на съобщенията и от Министерство на земеделието и храните.

В периода 2008 – 2012 г. е координатор на Мрежата на бизнес инкубаторите и технологичните паркове в Източна Европа и Централна Азия (ЕСАbit). Съучредител е на Мобилен понеделник (Mobile Monday) – Кишинев, Молдова и Баку, Азербайджан през 2011 г.

Владее писмено и говоримо английски и руски език.

Всички изложени факти и обстоятелства от професионалния профил и продължилото повече от 22 години кариерно развитие на кандидата като академичен преподавател, изследовател и експерт с ясно изразени научни ориентири в различни университети и организации имат пряко отношение към развитието на професионалното направление и научната специалност на конкурсната процедура. **Те по безусловен начин потвърждават правомерността на основанията за участие на кандидата в конкурса за „доцент” във институцията, с която се намира в безсрочни трудови правоотношения.**

За целите на конкурса кандидатът представя изискуемите документи и научна продукция. **Считам, че като цяло те са достатъчно подробни и прецизно оформени, вярно отразяват настоящия професионално-академичен статус на д-р Ялъмов и съответстват на изискванията за допустимост на кандидати до конкурс за “доцент”, в съответствие със ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ. В рамките на предварителния етап от конкурсната процедура не се установяват формални и административни нарушения и пропуски.**

II. Покритие на нормативните изисквания за заемането на академичната длъжност „доцент”

2.1. Придобита образователната и научна степен „доктор”

След осъществено обучение по докторантска програма към Стопански факултет на Софийски университет кандидатът успешно защитава дисертационен труд на тема: *“Възможности за прилагане на метода на сценария в сектора на информационните и комуникационните технологии в България”* и придобива образователната и научна степен „доктор” по 3.7 Администрация и управление (Социално управление), с присъдена Диплома № СУ 2015-83.

На това основание свидетелствам, че в съответствие с *чл. 24, ал. 1, т. 1 от ЗРАСРБ и чл. 53, ал. 1, т. 1 от ППЗРАСРБ, кандидатът е изпълнил това изискване за заемането на академичната длъжност „доцент” на безсрочно трудово правоотношение в Стопански факултет на Софийски университет.*

2.2. Оценка на учебно-педагогическата дейност (работа със студенти и докторанти)

Като академично лице д-р Ялъмов изпълнява достатъчна по обем учебно-преподавателска /аудиторна и извън аудиторна/ заетост в изпълнение на учебните планове на висшето училище по обучителни университетски курсове, съответстващи тематично на обявения конкурс: „Организационни мрежи и стратегически партньорства“, „Управление на организации с нестопанска цел“, „Глобализация и Интернет икономика“, „Учеща организация“, „Управление на знанието в проектите“, „Управление на проекти“, „Основи на управлението“, „Въведение в стопанското управление и публичната администрация (на английски език)“, „Стратегическо управление“, „Управление на човешките ресурси“, „Социологически методи в управлението“, „Обща теория на системите“, „Логика“.

В съответствие с депозираната справка относно допълнителните изисквания на Стопански факултет съгласно ЗРАСРБ (чл. 15, ал. 1) и ППЗРАСРБ (чл. 53, ал. 2) след заемане на академичната длъжност „главен асистент“ е установено следното:

- трудов стаж: асистент от 1995 до 2000 г.; старши асистент от 2000 до 2004 г.; главен асистент от 2004 г.;
- разработени методически материали за семинарни занятия – материали от курса по дистанционно обучение по Управление на организации с нестопанска цел;
- изнасяне на занятия – титуляр на дисциплината Introduction to business and public administration, която се чете на английски език от учебната 2008/2009 година;

Постиженията на д-р Ялъмов в учебно-преподавателската дейност включват също разработването и публикуването на:

- е-Бизнес 2.7, учебно помагало. Стопански Факултет, СУ “Св. Климент Охридски” ISBN 978-954-9399-43-1, с адекватно теоретико-познавателно съдържание и практико-приложна интерпретация.

Учебното помагало е предназначено за студенти от четвърти курс от бакалавърската програма по “Стопанско управление” в Стопански факултет, които слушат дисциплината е-Бизнес, както и в подкрепа на избираемата дисциплина “Глобализация и интернет икономика” в магистърските програми “Виртуална култура” и “Глобализация” към Философски факултет на СУ “Св. Климент Охридски”. В него са застъпени и развити концептуални постановки и практически проявления, свързани с появата на електронния бизнес, свързаните с него платформи за електронна търговия и електронни транзакции; системите за оценка на различни аспекти на електронния бизнес, тенденциите в неговото развитие и факторите, които му въздействат. Учебното помагало съдържа значителен обем практическа информация, казуси и практики от дейността на български предприятия, както и чуждестранни такива, опериращи на територията на страната.

- Бизнес коалиции, корпоративно управление и антикорупция, в Илиев, П. (ред.) Антикорупция, стр.217-238, Център за изследване на демокрацията. ISBN 954-477-109-3

Статията е част от учебно помагало по избираема дисциплина “Антикорупция”, преподавана в някои университети в периода 2002 г. – 2005 г., вкл. в Софийски университет. В статията корупцията се възприема като болест, причинена отвън или като ефективен инструмент за постигане на краткосрочни икономически ползи. Проследява се как антикорупцията става международно значима тема, каква е ролята на корупцията в частния сектор и каква е ролята на бизнес асоциациите за решаване на проблемите, свързани с нея.

Отзивите на колегията за кандидата за „доцент” относно учебно-педагогическата дейност и работата със студентите са положителни.

Д-р Ялъмоов е научен ръководител в Софийски университет на **42 дипломанта** по теми, свързани с информационните технологии, управлението на проекти, развитието на човешките ресурси, проявленията на скритата икономика и други.

Обобщаващата ми оценка е, че по придобит професионален опит, степен на подготвеност и равнище на академична компетентност, по реализиран обем, структура и качество на учебно-преподавателската и педагогическа дейност, кандидатурата на д-р Ялъмов напълно съответства на изискванията на чл. 24, ал. 4 и чл. 27, ал. 4, т. 1 от ЗРАСРБ и чл. 53, ал. 1 и чл. 57а, ал. 2, т. 1 на ППЗРАСРБ.

2.3. Представяне на публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания

Д-р Ялъмов участва в конкурса с 11 монографии в съавторство. От съдържателна гледна точка приносен характер имат следните постижения на автора:

Първо, авторът представя цялостен анализ на използването на информационни технологии от гледна точка на достъп, общество, образование, е-бизнес и е-правителство в публикациите:

- Ялъмов, Т. (ред) Тотин, А., Марков, Д. Огнянова, К., Димов, М. Георгиев, С., Ялъмов, Т. Христов, Х., Цветков, Ц. 2006, **е-България 2006**, Фондация „Приложни изследвания и комуникации”, София. ISBN: 978-954-9456-07-3
- Ялъмов, Т. (ред) Тотин, А., Марков, Д. Огнянова, К., Мирски, К., Сирков, Л., Йорданова, М., Димов, М., Стефанов, Р., Ялъмов, Т. 2005, **е-България 2005**, Фондация „Приложни изследвания и комуникации”, София. ISBN: 954-9456-03-Х
- Yalamov, T. (ed.), Nonchev, A., Totin, A., Markov, D., Dinkova, D., Dimov, M., Stefanov, R. Bezlov, T., Yalamov, T. 2004. **E-Bulgaria**, ARC Fund, Sofia. ISBN: 954-90624-5-7
- Ялъмов, Т. 2015. Информационни и комуникационни технологии. в Георгиева, Т. и Стефанов, Р. (ред.) Иновации.БГ 2005, 2011, 2012, 2015. Фондация “Приложни изследвания и комуникации”. ISSN 1313-1052.

Развитието на теоретичните постановки допринася за решаването на конкретни проблеми на практиката: 1) направена е оценка на наличните компютри (тъй като бизнес аналитиците предоставят противоречиви данни), използване на интернет, електронна търговия и др.; 2) открива се, че разликата в потреблението на компютри и интернет е изцяло икономическо обусловено, а не етническо, проследява се динамиката в налични устройства, свързаност към интернет и цели на използване в предприятията; 3) адаптирана е матрицата на Бостънската консултантска група за пазара на мобилни услуги; 4) детайлно е изследвана дифузията на е-бизнес технологиите; 5) анализират се проблемите при внедряване на сложни корпоративни системи за управление на ресурсите; 6) специализирани секторни анализи са направени в областта на телекомуникациите и е-здравеопазване, както и по отношение на компютърната престъпност.

Второ, авторът изследва скритата икономика като обществен феномен в неговите различни измерения. На основата на богат фактологичен материал и казуси от практиката се стига до обобщения относно факторите, които провокират появата на модела на скрита икономика, като се прави сравнение между условията на различна национална бизнес среда в рамките и извън ЕС. Дефинирани са мерки, които държавните институции в своето взаимодействие да припознаят като възможност за справяне с негативните ефекти от скритата икономика.

Тези въпроси са засегнати главно в: Нончев, А., Манчева, Д., Василева, Е., Стефанов, Р., Ялъмов, Т. 2011. Динамика на скритата икономика в България по време на криза, Център за изследване на демокрацията, София

Трето, авторът изследва детайлно проблемите на социалното предприемачество и завладяването на държавата в публикациите:

- Ялъмов, Т., Кутин, Л., Дойчинова, М. 2013. Гражданското общество в България: от социално предприемачество до завладяване от държавата, Център за изследване на демокрацията, София. ISBN 978-954-477-217-8.
- Ценков, Е., Ялъмов, Т., Галев, Т., Антонов, П., Енчева, С. 2010. Развитие на гражданското общество в България: Тенденции и рискове, Център за изследване на демокрацията, София. ISBN 978-954-477-165-2.

Представена е цялостна картина на състоянието на неправителствените организации и различните тенденции и рискове, които се наблюдават в развитието на гражданското общество. Разгледани са конкретни случаи на самоорганизация и успешно самоуправление в гражданското общество, наред със смущаващата тенденция за завладяване на гражданското общество, чрез пряка намеса и основаване на НПО от политици и администратори от висш ранг, които получават щедро финансиране, по принцип програмирано за конкурентно раздаване и повишаване на капацитета на публично-частното партньорство.

На основание посочените научни приноси с теоретико-методологически и практико-приложен характер считам, че д-р Ялъмов изпълнява изискването на чл. 24, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ и чл. 53, ал. 1, т. 3 от ППЗРАСРБ.

2.4. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Научното творчество на кандидата за „доцент“ включва **общо 47 заглавия самостоятелно и в съавторство в общ обем от 2628 страници**, разпределени в структурно отношение както следва: **11 монография – общо 1643 с. /23,4%/**, от които 2 броя в чужбина и 9 броя в България; **5 бр. студии, общо 292 с. /10,64%/**, от които 3 броя в чужбина и 2 броя в България; **30 бр. научни статии – общо 504 с., /0,64%/**, от които 8 броя в чужбина и 22 броя в България; **6 бр. научни доклади /0,13%/**, всички публикувани в чужбина.

Научните трудове са публикувани в специализирани издания с рецензенти и докладвани на 6 международни конференции, с което са станали обществено достояние. Съдържанието на самостоятелния учебник се базира на изследователската работа, проведените авторови емпирични изследвания и участието в изследователски и практически ориентирани проекти.

В съответствие с действащата нормативна уредба в рецензията не се прави подробен оценъчен анализ на учебните помагала в конкретика, тъй като по силата на ЗРАСРБ всички представени материали по съвкупност се включват в общата заключителна оценка на научното творчество.

Конкретното участие на автора в колективните издания е отбелязано в самите публикации или в представените разделителни протоколи. С надлежни доказателства кандидатът удостоверява оригиналността и автентичността на депозираните за рецензиране научни трудове и постигнатите научни резултати, отразяващи по съвкупност неговата научно-изследователска и приложна дейност, извън участието в предходния конкурс за ОНС „доктор“.

Тематичният проблемен кръг на научната продукция е свързан с научната специалност на конкурса. Той е фокусиран върху изследването на широк кръг от въпроси на теорията и практиката на научната, технологичната и иновационната дейност. По-важните **приносни моменти** имащи теоретико-методологически, методически и приложен характер са свързани с:

Първо, авторът е един от малкото изследователи на сектора на информационните и комуникационните технологии, който в голяма дълбочина и с разбиране изследва различни теоретични и практически аспекти на развитието на информационните технологии; тяхната роля като хоризонтални технологии, и от тук като двигател за промяна и растеж, при навлизането им във всички сфери на социален и икономически живот; оценката на тези процеси на бизнес, секторно, национално и международно равнище, включително съчетано с критичен поглед върху прилаганите стандартизирани системи от индикатори.

Второ, в различни разработки авторът демонстрира задълбочено познаване на иновационните процеси в широкия смисъл на тяхното проявление, като на тази основа анализира и дава оценка на дейността и приноса на различните институционални сектори-участници в рамките на националната иновационна екосистема; обосновава препоръки и области за въздействие и ефективно осъществяване на техните функции.

Трето, авторът демонстрира много добро познаване на методите и средствата за превръщането на теоретичните модели в практически ориентирани образователни казуси, които да се използват като основа за по-добро и ориентирано към резултатите усвояване на учебен материал, при това не само на равнище висше образование, но при работа с ученици на различни възрасти. Цялостната педагогическа практика на д-р Ялъмов е подчинена на схващането за необходимостта от насърчаване на креативността на подрастващите чрез т. нар. „учене чрез правене“ – подход, който отново се припознава като определящ за подготовката на човешки ресурси, способни да учат и да се развиват и извън системата на формалното образование – нещо, което в много голяма степен съответства на изискванията на съвременните пазари на труда и динамичната среда, в рамките на която бизнесът оперира.

Четвърто, интересни области за изследователските търсения на автора представляват темите за корупцията, сивата икономика и участието на гражданското общество. Навлизането в дълбочина при тяхното изследване помага за дефинирането на мотивите и поведенческите модели на стопанските и нестопанските субекти, което на свой ред намира отражение при изследването на факторите и движещите сили по отношение на другите две основни области на

научни търсения – изграждането на иновационна и предприемаческа култура и развитието на иновационен капацитет, и дигитализацията на бизнеса.

Ефектите от натрупания от кандидата изследователски опит, познания, приноси моменти и експертиза в тематичното направление са пряко свързани с пренасянето им в учебно-преподавателската дейност, академичния мениджмънт, работата със студенти, популяризирането на проблематиката в публичното пространство, вкл. чрез депозираното активно участие в научно-практически конференции, кръгли маси, дискуссионни форуми, публични лекции, секторни срещи, обучителни курсове, тренинги, практически семинари, изложения и др.

Общият анализ на представената научна продукция показва, че в нея присъства разнообразие от научни и научно-приложни разработки и постижения, както и такива предназначени за учебния процес, оценявани по съвкупност. ***В своето единство те обективно отразяват изследователските способности и капацитет на кандидата, покривайки изискванията на чл. 24 и 27 от ЗРАСРБ и чл. 53 и 57а от ППЗРАСРБ, което ми дава основание да потвърдя заключението, че д-р Ялъмов е изпълнил и това условие за заемането на академичната длъжност „доцент” по професионално направление „Администрация и управление”.***

2.5. Участие в изпълнението и ръководството на научно-изследователски, образователни и практически ориентирани проекти

Научно-приложните и приложните постижения на д-р Ялъмов са непосредствено свързани с неговото участие като експерт, консултант и ръководител в изпълнението на **28 проекта**. Тематично те са свързани с информационните и комуникационните технологии, информационните мрежи, антикорупционните политики, съвременните форми на обучение, развитието на човешките ресурси, методите за прогнозиране, развитието на МСП и клъстерите, насоките за подобряване на отчитането на изследователската и развойната дейност, подобряването на бизнес средата и други.

Те са поръчани, финансирани и приемани от престижни международни и национални институции, респ. Европейската комисия, МИЕ, МОНМ, МЗХ, Световна банка и други. За целите на участието в конкурса това следва да се оцени като позитивни усилия за трансфериране на изследователски резултати в реалния сектор, управлението на науката, на иновациите и академичното обучение.

III. Отразяване на научните публикации по конкурса в националната и чуждестранната литература

От представената справка се установяват следните цитирания на произведения на кандидата:

- Web of Science на Thomson Reuters - 8 броя цитирания на 2 индексирани публикации с личен импъкт фактор на автора h-index 1;
- Scopus на Elsevier – 2 броя цитирания на 3 индексирани документа с личен импакт фактор на автора h-index 1;
- Science Direct на Elsevier – 1 цитат;
- Ebrary – 1 цитат;
- Central and Eastern European Online Library (CEEOL) – 13 цитата;
- CitEc: Citations in Economics – 2 цитата;
- IDEAS – 4 цитата;
- други.

Общият брой на известните цитирания възлиза на 85, от които 53 в чужбина.

Индексирани публикации са открити както следва:

- Национална библиотека на Република България – 29 публикации: 11 книги, 17 статии и дисертация;
- Central and Eastern European Online Library (CEEOL) – 17 документа;
- Karlsruher Virtueller Katalog (KVK) на KIT – 13 публикации;
- WorldCat OCLC – 6 публикации;
- Library of Congress – 1 документ;
- IDEAS – 3 документа.

Цитиранията и публичният интерес към изследователските резултати на автора в професионално направление „Администрация и управление” е оценка на колеги – преподаватели и изследователи, за постиженията на кандидата за „доцент” в областта на академичните дейности. Те са доказателство, че той е познат и уважаван специалист сред професионалните и академичните среди.

З а к л ю ч е н и е

Запознаването с представените конкурсни материали и научни трудове, анализа на тяхната значимост и приноси моменти са достатъчно основание да потвърдя положителната оценка и предлага д-р Тодор Тодоров Ялъмов да бъде избран за заемането на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.7 „Администрация и управление (Управление. Организационни мрежи. Е-бизнес)”, област на висшето образование „Социални, стопански и правни науки” в Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, на основание Глава трета, Раздел трети от Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника за приложение на Закона.

София, 18.11.2016 г.

Изготвил рецензията:

Проф. д-р Теодора Георгиева